

*Državno hodočašće
Hrvata u Mađarskoj
u Bačku
na santovačku Vodicu*

Foto: Ákos Kollár

Komentar

Tko će tako?

Već sam si i lani obećala da se iduće godine više neću latiti poslova organiziranja tabora za mladež, no ne zbog neuspješnosti ili lošeg ponašanja djece, nego zbog onih financijskih prepreka koje smo imali zbog podizanja kredita, obračunavanja, koje čovjeku oduzmu volju. Kada je stiglo vrijeme natječaja, ipak smo počeli s našom samoupravom razmišljati da bi bilo šteta ne nastaviti taj program, sjetili se prošlogodišnjih sadržaja, druženja, učenja i anketirali mladež koja, naravno, nas je molila da priredimo tabor. Dobar odjek tabora stigao je i u druge regije i dobili smo informacije da bi mladi rado sudjelovali. Krenuli smo u pisanje natječaja, nabavili sve potrebne dokumente, unaprijed se prihvatili cjelotjednoga dobrovoljnog rada. Stigla je obavijest o uspješnom natječaju, pa smo se čak i smirili kada smo saznali da su odobrili pretfinanciranje, jer se zna da organiziranje tabora iziskuje nešto više sredstava od jednodnevne priredbe. Tu su troškovi prehrane za cijeli dan, ulaznice, a predavači koji su nam stigli, dakako, kao i uvijek, bili su na usluzi bez ijedne forinte. Čak smo i termin tabora odredili tako da dok treba obračunati, već stigne i diferencirana potpora jer dobivena potpora preko natječaja, zapravo, nije dostatna, naime samo 50% proračuna programa se financira preko natječaja. Nekako smirenije smo započeli organizacije, no tabor je ostvaren, a materijalnoj potpori ni traga, dapače, ni ugovor nije stigao od koordinacijskog fonda, diferencirane potpore još uvijek nema, a organizator je bez novca, duguje ugostiteljima, trgovcima, članovi samouprave iz svojih su džepova platili razne troškove, kupili sastojke za večeru i da ne nabrajam dalje. Pitam se, tko će to tako provesti iduće godine? Hoće li biti opet naivnih „luđaka“ koji će ovako htjeti raditi i ubuduće? Ne vjerujem. Voditelji su tjedan dana bez ikakvog honorara od jutra do mraka radili, uzeli su na sebe odgovornost da paze na sve sudionike tabora, a onda su još trebali zaviriti i u svoje novčarke (što nije prvi put). Možda bi tko rekao da su to sami izabrali, sami su se kandidirali za zastupnike, sami se primili zadatka, pa sada neka izvole, to im nije obvezatno. Istina, nije obvezatno, ali kao pripadnici narodnosti, kao zastupnici narodnosti osjećaju se dužnim da nešto i učine za uzdizanje svog naroda, da ulažu u mlade naraštaje, bez obzira na sve. Ne znam kako bi se završila priča tabora kada ne bi bilo tako dobrih ljudi koji su na razne načine pomagali, koji su primili u svoje domove neke od sudionika, ako ne bi bilo strpljivih poduzetnika koji tko zna dokle će morati čekati na isplatu usluga. Kraja još uvijek nema sve dok se obračun ne prihvati, a kako će to ispravno biti kada još ni ugovora nema? Ako unatoč svemu tome netko i iduće godine organizira takav tabor, neće ga smatrati samo luđakom, nego će i odista biti luđak.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

S predzadnjim danom mjeseca kolovoza Veles poslanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, veleposlanik Ivan Bandić uputio je dopis predsjednicima Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, čiji je predmet Financijska sredstva za programe Hrvata izvan Republike Hrvatske za 2012. godinu. U dopisu stoji kako je Veles poslanstvo Republike Hrvatske zaprimilo dopis iz Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u kojem stoji kako su i ove, 2012. godine u državnom proračunu Republike Hrvatske osigurana financijska sredstva za pomoć hrvatskoj manjini u inozemstvu. Financijska potpora hrvatskoj

hrvatske djece iz Mađarske na otoku Pagu (Vlašići) u iznosu od 20.659 eura te kako se dostava navedenih sredstava očekuje u rujnu. O raspodjeli sredstava iz programa potpore namijenjenih Hrvatima u Mađarskoj već godinama odlučuje povjerenstvo koje, po saznanjima Hrvatskoga glasnika, čine voditelji diplomatskih misija Republike Hrvatske u Mađarskoj te predsjednici Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Početkom tjedna predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Daria Krstičević boravila je u Budimpešti, te je uz ostalo posjetila kako Ured HDS-a, gdje se sastala s

„Početkom tjedna predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Daria Krstičević boravila je u Budimpešti, te je uz ostalo posjetila kako Ured HDS-a, gdje se sastala s gospodom Heppom i Ostrogoncem tako i Izdavačku kuću Croatica. Mogla se iz prve ruke i na licu mjesta uvjeriti u dio prioriteta te upoznati jednu od ustanova u vlasništvu najvišeg političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, u samom centru Budimpešte, koja i matičnoj domovini nudi niz neiskorištenih mogućnosti.“

zajednici u Mađarskoj za projekte dodijeljena je u visini od 45 tisuća eura, stoga se dopisom mole oslovljeni da što je moguće žurnije izvijeste narodnosne samouprave i društvene civilne udruge da do 20. rujna dostave planove djelovanja za 2012. godinu i konkretne programe za koje traže potporu. U dopisu stoji kako je odlučeno da se bez odgode podmiere preuzete obveze Republike Hrvatske temeljem Zapisnika s XI. zasjedanja Mješovitoga hrvatsko-mađarskog odbora za manjine, što uključuje drugu ratu za hrvatski vrtić, osnovnu školu i đački dom u Santovu u iznosu od 95 tisuća eura te sufinanciranje ljetovanja

gospodom Heppom i Ostrogoncem tako i Izdavačku kuću Croatica. Mogla se iz prve ruke i na licu mjesta uvjeriti u dio prioriteta te upoznati jednu od ustanova u vlasništvu najvišeg političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, u samom centru Budimpešte, koja i matičnoj domovini nudi niz neiskorištenih mogućnosti. Nadamo se kako će utemeljenjem Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i način dodjele potpore projektima usmjerenim svekolikom očuvanju hrvatstva, u prvom redu jezika i kulture, pisane riječi imati transparentniji karakter te kako će se pružiti mogućnost i izravnog natječaja s osmišljenim projektima na adresu spomenutog Ureda kako političkim, tako civilnim organizacijama i udrugama, ali i pojedincima. A sve na korist budućnosti zajednice Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Mons. dr. Franjo Komarica, biskup banjalučki, ispred kapelice na santovačkoj Vodici, u društvu domaćina; zdesna: santovački župnik Imre Polyák, santovačke Hrvatice Blaženka Mandić i Darinka Orčik; slijeva kancelar banjalučke biskupije Pero Ivan Grgić

Foto: Ákos Kollár

Aktualno

Na redovnoj sjednici Predsjedništva SHM-a u Petrovom Selu

U pripremi oktobarska zajednička sjednica dvih predsjedništava Saveza Hrvata u Mađarskoj i Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj

Na slici: predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, dopredsjednik Arnold Barić, predsjednik Nadzornog odbora Mijo Štandovar, uime Baranje Ivan Gugan, Podravine ovoga puta umjesto Joze Solge njegov izaslanik Đuso Dudaš, Gradišća Edita Horvat-Pauković, Budimpešte Eva Išpanović, te pozvani predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Andraš Handler, i bivši predsjednik istoga Društva Čaba Horvath

Redovna sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj održana je u širokoj prijateljskoj atmosferi 19. augustuša, u nedilju pred svečanim jubilarnim programom HKD-a Gradišće, u petrovskoj Dvojezičnoj školi. Vjerno najpr predviđenom dnevnom redu ovoga sastanka pod prvom točkom su člani međusobno informirani o jesenski programi, o razni festivali, skupi, bali. Med centralnimi priredbami je spomenut tradicionalni božićni koncert u Pečuhu kot i Tajedan Hrvatov u Baji, pak i različiti drugi dogodjaji u Bačkoj i Podravini. S kom materijalnom potporom će se organizirati ti programi, kasnije budu objavljeni i u Hrvatskom glasniku. Potaknuto je i najvažnije, da na ti priredba po mogućnosti vik se odazivu i člani Predsjedništva Saveza. Pod drugim dnevnim redom je došlo do dogovora sa zastupnici Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Pokidob Čaba Horvath kot bivši predsjednik DGHU-a pred kratkim je istupio iz ovoga Društva, spomenutu organizaciju je predstavio jedino nje sadašnji predsjednik, Petrovišćan Andraš Handler ki je bio prik predsjednika Saveza, Joso Ostrogonca, i usmeno i pismeno pozvan na ovo spravišće.

Kako je pred svimi poznato, zastupnici Gradišća po zajedničkoj odluci nisu diozimali na redovitom Kongresu SHM-a u Budimpešti u misecu majušu, a zbog toga se i natežu odnosi pak je ova sjednica bila nadležna i za rasčišćavanje nesporazumov, pravoda samo do neke mjere. Pri tom razgovoru je rekao Joso Ostrogonac da Savez i nadalje ne

Kongresom na prethodne dogovore u Gradišće, kad on gor znao nije za sjednice. Andraš Handler, novi predsjednik DGHU-a je tumačio mišljenje članstva Društva, po kom Gradišće se ne želi otkinuti od Saveza i pravoda je spremno na kompromise ako se saslušaju i gradišćanske primjedbe ter preporuke. Pred Predsjedništvom Saveza je Andrija Handler spomenuo i prisičku odluku skupšćine Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, po koj našu regiju u Savezu uvijek more zastupati jedino gradišćanski predsjednik i zato je s gradišćanske strane s upitniki okružen položaj u Predsjedništvu Saveza, Edite Horvat Pauković, predsjednice Turističkoga društva u Petrovom Selu. Joso Ostrogonac nije samo pohvalio djelo Čabe Horvatha, bivšega predsjednika DGHU-a, nego mu je i zahvalio otvoreno i vjerno djelovanje u Savezu u prošlom periodu i obranio je i Savezov stav legitimnosti, u svezi izborom Edite Horvat-Pauković na Kongresu. Nadovezajući se tomu Čaba Horvath je rekao da članstvo Turističkoga društva u Petrovom Selu je pitano, triba li poslanica biti na Kongresu, što je ono i potvrdilo, dokle je koljnofska skupna odluka o bojkotiranju Kongresa jedino odluka gradišćanskih poslanikov. Med ostalimi pitanji i predlogi Ivan Gugan u zastupništvu Baranje je upozorio sve nazočne da do ponovnih državnih, lokalnih i manjinskih izborov razlučuje nas samo dvojica ljeta i da s ovim pitanjem se valja u dobi baviti, ne ostavljajući ga na zadnji čas. U daljnjem razgovoru, od njega smo čuli i primjedbu, po koj

želji nikogar isključiti, nego priključiti k djelovanju ter su spremni za međusobnu komunikaciju, a ne da se dužnosnici poruke šalju prik različitih medijov. On da ne razumi zašto se šiba po Savezu, jer je članstvo izglasalo na Kongresu da treba dalje koracati na novom putu, u novom smiru, i svi moru biti člani ki su uplatili članarinu. Uz ostalo je i naglasio da ne more primiti tu kritiku ka je navedena u otvorenom pismu gradišćanskih poslanikov, da on nije došao pred

se Gradišće sve više odvaja od ostalih Hrvatov u Ugarskoj, iako ta primjer- kako je i sam rekao- za Petrovo Selo ne valja. Svi nazočni su složni bili u tom da što naliže budućnosti, zvanaredno je važna Savezova promidžba i nikako ne bi smili dopustiti da se veze prekinu. - *Treba što više komunikacija, što više zajedničkih programa i da što više budemo zajedno* – je istaknuo Arnold Barić, zamjenik predsjednika. Razmotrena je i novčana situacija Saveza, a bilo je riči i o školstvu, dicit i novi zakoni ki se odnosu na ovo područje.

Na kraju sjednice jednoglasno je primljen predlog Andraš Handlera ki je inicirao da se u oktobru predsjedništva Saveza i DGHU-a strefu pri zajedničkoj sjednici u Gradišću. Kako se on ufa, za tim skupnim sastankom rješit će se problemi i sve će krenuti na novom putu i svakako u pozitivnom pravcu. Gosti su po obilnom objedu sudjelovali i na velikoj proslavi prilikom 60. obljetnice HKD-a Gradišće.

-Tiho-

BUDIMPEŠTA – U sklopu 14. izdanja manifestacije Dani gradske četvrti Havana budimpeštanskog XVIII. okruga, u subotu, 15. rujna, priređuje se Festival narodnosti. U dvorištu Doma zajednice «Béla Kondor» (Budimpešta XVIII, Kondor Béla sétány 8) od 12 sati nastupaju sastavi, zborovi i plesači narodnosnih zajednica tog okruga. Hrvatsku zajednicu s plesovima i pjesmama od 14.30 sati predstavlja Kulturno-umjetničko društvo iz Tukulje.

Daria Krstičević u Budimpešti

Voditeljica Državnog ureda za odnose s Hrvatima izvan Hrvatske Daria Krstičević 11. i 12. rujna boravila je u Budimpešti. Prvoga dana gđa Krstičević u Uredu Hrvatske državne samouprave sastala se s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mišom Heppom i s predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem, nakon toga posjetila je budimpeštansku Hrvatsku školu i Izdavačku kuću Croaticu. Sutradan, 12. rujna, upriličen je sastanak sa zamjenicom državnog tajnika za nacionalnu politiku Zsuzsannom Répási i sa zamjenikom državnog tajnika za narodnosne i civilne društvene veze Csabom Latorcaiem.

Tema

Metodička konferencija u organizaciji Hrvatske državne samouprave

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Odbora za odgoj i obrazovanje, 30–31. kolovoza u Hrvatskoj školi Miroslava Krležje održana je IV. Metodička konferencija, koja je okupila domalo 130 pedagoga, uglavnom djelatnike santovačke i pečuške hrvatske škole, koje su u održavanju HDS-a, uz pedagoge iz školskih ustanova u Mađarskoj u kojima se odvija dvojezični hrvatski program (budimpeštanski HOŠIG, Bizonja, Koljnof, Martinci, Petrovo Selo...) te iz škola u kojima se hrvatski jezik predaje u satnici narodnosnog jezika, jednako tako odgajateljice u kojima se odvija odgoj i na hrvatskom jeziku.

Dakle radi se o metodičkoj konferenciji hrvatskih odgajateljica, nastavnika i profesora. Napomenimo kako troškove smještaja i prehrane snose organizatori, a troškove putovanja trebaju osigurati sudionici. U dva dana sudionici konferencije nazočili su nizu plenarnih predavanja te sudjelovali i radu u radionicama. Sudionici konferencije bili su nastavnici i profesori iz: Bačina, Baje, Bizonje, Budimpešte, Gare, Harkanja, Kačmara, Kerestura, Martinaca, Mohača, Pečuha, Petrovoga Sela, Santova. Odgajateljice su stigle iz: Baje, Budimpešte, Gare, Kerestura, Martinaca, Mohača, Pečuha, Santova.

Konferenciju je otvorio Gabor Győrfvári, ravnatelj škole „MK”, koji je ujedno i predsjednik HDS-ova Odbora za odgoj i obrazovanje, a potom se nazočnima obratio HDS-ov predsjednik Mišo Hepp. On je naglasio važnost odgoja i obrazovanja na hrvatskom jeziku

U okviru EU-projekta ustrojen sastanak kulturnih udruga u Pečuhu

Križevačka Gradska knjižnica „Franjo Marković” glavni je korisnik projekta „Povezivanje multimedijских kulturnih centara u okviru prekogranične suradnje”, što ga provodi u suradnji s pečuškim Hrvatskim klubom Augusta Šenoae te Gradom Križevcima. U okviru projekta je započeta i aktivnost povezivanja križevačkih i pečuških udruga koje se bave promicanjem kulture i umjetnosti. Prvi sastanak udruga održan je u Pečuhu 2. kolovoza 2012. g. u prostorijama Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae. Uz predstavnike projektnih partnera, sastanku su prisustvovali predstavnici pet križevačkih te osam pečuških udruga. Nakon kratkog predstavljanja svake udruge, ustanovljeno je da postoji mnogo prostora za razvoj suradnje i zajedničkih programa, što se posebno odnosi na područje folklor, zbornoskoga pjevanja, organizacije kazališnih predstava, znanstvenih i stručnih skupova, poticanja vjerskog stvaralaštva te tehničke kulture, napose modelarstva. Po završetku dvosatnog sastanka, predstavnici križevačkih udruga posjetili su pečušku novu sveučilišnu knjižnicu te koncertnu dvoranu, koje su izgrađene 2010. godine, kada je Pečuh bio Europska prijestolnica kulture. Na kraju posjeta razgledana je i Zsolnayeva kulturna četvrt, uređena na prostoru slavne tvornice keramike i porculana, a gdje su danas smještene brojne kulturne ustanove.

(www.krizevci.hr)

u Mađarskoj kao zalag očuvanja hrvatske nacionalne samobitnosti koju treba izgrađivati svim sredstvima, poglavito u ustanovama koje su u održavanju najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, HDS-a. Skrenuo je pozornost na važnost učinkovitosti učenja hrvatskoga jezika, kao jezika komunikacije, uspořeđujući njegovo učenje s drugim jezicima.

Među predavačima bili su: Gabor Győrfvári koji je govorio o smjernicama narodnosnog odgoja i obrazovanja, okvirnom planu, HDS-u, OOO-u; Tibor Kedves imao je zanimljivo izlaganje na temu digitalno učenje jezika – putovi i mogućnosti; Janja Živković dr. Mandić izlagala je na temu hrvatski narodopis kao samostalan predmet u nastavi, a Zoltán Tóth, učitelj dramske pedagogije, izlagao je na mađarskom jeziku, a tema je bila dramska i projektna pedagogija; dr. Ernest Barić govorio je o značaju jednojezičnih i dvojezičnih rječnika u jezičnom usavršavanju hrvatskoga jezika; a Gabor Győrfvári i na temu „Nudimo usavršavanje“ od ideje do dopusnice – Tko? Kada?

Nakon predavanja rad je nastavljen razgovorima u sekcijama; vrtića, osnovnih škola – gdje se jezik predaje kao predmet, osnovnih škola – dvojezična hrvatska nastava, gimnazija.

Prvo predavanje drugoga dana metodičke konferencije bilo je Istvána Kraszlána koji je izlagao na temu narodnosna nastava u zrcalu novog Zakona o javnom odgoju, Ministarstvo ljudskih resursa (predavanje na mađarskom jeziku), potom također na mađarskom jeziku čuli smo predavanje Ilone Nagy naslova Hoće

li vrtić ponovno pripremati za školu? Gosti iz Osijeka svojim su sudjelovanjem konferenciji dali međunarodni značaj. Stjepan Sokol i Vesna Vrbošić imali su izlaganje na temu projektna nastava u osnovnoj školi, osječka osnovna škola Vijenac. Stjepan Blažetin u svom predavanju govorio o Hrvatskoj književnosti u osnovnoj i srednjoj školi, i pojmu hrvatske književnosti, gdje i kako je podučavati u programima hrvatskoga jezika i književnosti te programima narodopisa u Mađarskoj. Bertalan József Veriga izlagao je na temu dvojezične škole i matura na hrvatskome jeziku iz prirodoslovnih predmeta; dr. Takács Edit, uime izdavačke kuće Tankönyvkiadó, imala je izlaganje s naslovom Ne nudimo samo udžbenike. Ona je izlagala na mađarskom jeziku, a Čaba Horvath, ravnatelj Croatiace, izdavačke kuće u većinskom vlasništvu HDS-a, govorio je o koncepciji razvijanja narodnosnih udžbenika i pomagala.

Početak nove školske godine već godina, kada govorimo o hrvatskome školstvu u

Mađarskoj, u znaku je metodičke konferencije koju organizira Odbor za odgoj i obrazovanje, Hrvatske državne samouprave. Od prošle godine konferencija ili, kako volimo kazati, usavršavanje jer donosi i potrebne bodove polaznicima, usavršavanje je međunarodnoga značaja. Organizatori su u uvjerenju, ako se konferencijom postigne pravi učinak, uspiju se ostvariti ciljevi, onda će se i rezultati vidjeti u kakvoći rada tijekom cijele školske godine.

Za Hrvatski glasnik u ime organizatora Gabor Győrvári je kazao kako se nalazimo u aktualnom trenutku jer uskoro izlaze smjernice, a usporedno i okvirni planovi i nastavni uputnik koji se tiču hrvatskoga školstva u Mađarskoj. I izlaganja na konferenciji bila su usredotočena tako da sudionici saznaju što više o smjernicama, o nastavnom uputniku hrvatskoga jezika i narodopisa te da se pojašne neki pojmovi i sadržaji. Govorilo se stoga o udžbenicima, o metodičkome pristupu, krajnjim ishodnim mjerjenjima, maturi, predškolskom odgoju, dramskoj pedagogiji i projektnoj nastavi kao i digitalnim tehnologijama u nastavi. Nove smjernice i okvirni planovi iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa (koji bi se primjenjivali od iduće školske godine) izaći će sa sitnim izmjenama, naglasak je stavljen na kompetencije. Smanjeni su neki faktografski sastavni dijelovi postojećeg sadržaja i učenik se upućuje ponajprije na samostalno istraživanje, samostalno snalaženje, a učitelj voditelj je i aktivni sudionik, partner sudionik. Teži se tom modelu koji će vjerojatno značiti budućnost za što i učitelji moraju proći niz usavršavanja i konferencija da bi zaboravili stare refleksije i izgradili nove.

Trenutno se Hrvatska državna samouprava nalazi pred novim projektom TÁMOP, očekuje se pozitivan odgovor na predan natječaj tzv. Hrvatskog konzorcija; novi udžbenici, prijevodi, pomagala, usavršavanja... Novi će sadržaji vjerojatno nastajati temeljem novih smjernica i okvirnih planova, u kojima nema mnogo izmjena. S druge strane taj okvirni program pruža jako velike slobode svakoj školi pojedinačno u stvaranju svoga vlastitog školskog programa. Pitanje je gdje je onaj zajednički element kod školskih ustanova u vlasništvu Hrvatske državne samouprave (hrvatski vrtić i škola u Santovu, hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija u Pečuhu).

Kako u ime HDS-a kaže predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Gabor Győrvári: „Pružaju se dosta velika sloboda, ali se ova sloboda ne odnosi toliko na sadržaj, nego na metodu, putove koji vode krajnjem ishodu, kako doći do rezultata vrednovanja, i to unutar njegov, vanjskog. Mi smo i na ovoj konferenciji pokušali ponuditi alternativne putove, ukazati na mogućnosti uključivanja raznovrsnih metoda pri izgradnji kompetencija na više razine i tako približiti školu svakodnevnome životu bez ikakvog mistificiranja.

Kada govorimo o školama u uzdržavanju HDS-a, prednost je tih ustanova kako isti uzdržavatelj tako i međusobna povezanost

koja postaje sve tješnija. Ovdje naglašavam kako je recimo Pečuška hrvatska gimnazija nadgradnja i santovačke osnovne škole. Hoćemo-nećemo, svakako moramo zajednički postupiti, približiti i metode i cijelu koncepciju rada i otprilike istim programom raditi tako da tu mogu biti samo sitne razlike koje ovise baš o lokaciji škola.“

Uz dvojezičnost kao bitnu sastavnicu izgradnje i znanje hrvatskoga jezika, zadatak hrvatskih školskih ustanova nije samo učenje hrvatskoga jezika i hrvatske književnosti, tu je i poznavanje kulture na svim područjima, povijesti, sadašnjosti, izgradnja hrvatskog identiteta, poznavanje Hrvata u Mađarskoj u svim pojedinostima... Neosporno kako u potonjem velika uloga uz ostale predmete pripada i predmetu narodopisa te kako on promišljenim okvirnim planovima, školskim programima i ljudskim resursima treba imati istaknutu ulogu u obrazovanju polaznika hrvatskih škola u Mađarskoj. Po mom osobnom mišljenju to je izuzetno važan predmet u izgradnji nacionalnog samobitnosti učenika hrvatskih škola, te iako se on predaje u minimalnoj, to više bi tu satnicu trebalo što učinkovitije iskoristiti.

Kako kaže Gabor Győrvári, kada se govori o narodopisu u školi gdje se hrvatski predaje kao predmet ili u dvojezičnoj ustanovi, govori se o čistim i pravim hrvatskim komponentama. Satnica je skromna, tako se može dogoditi da je trenutačno u nižim razredima ona pola sata tjedno, u višim razredima sat vremena. U školama gdje se hrvatski predaje kao predmet, nije odrađeno ni to pola sata, niti je odrađeno onaj jedan sat u višim razredima jer u većini ustanova, pogotovo ako je ravnatelj Mađar, on jednostavno ili ne shvaća ili ne želi shvatiti zakon i pročitati ga na način da ti sati budu održani. Mogu se sati narodopisa uvrstiti u ostale predmete, ali satnica se mora pojaviti negdje u kompletnoj satnici razreda, skupine u školi itd., što u stvarnosti nije praksa. Stoga je na zahtjev narodnosnih pedagoga narodnosni odbor nadležnom Ministarstvu potvrdio i složio se s time da u novim smjernicama u novome nastavnom uputniku svi narodnosni jezici dobit će istu satnicu kao do sada, što je njemački jezik i književnost imao, tjedno pet sati narodnosnog jezika i književnosti plus jedan samostalni sat, odvojeni sat hrvatskoga narodopisa, dakle plus jedan sat narodopisa. Vjerojatno će biti takvih uzdržavatelja i ravnatelje koje će se pobuniti jer rečeno znači plus dva sata, znači to je dva sata više nego četiri. Matematički jest od četiri dva sata je više, ali od onoga što je do sada trebalo raditi, a nije se radilo, samo jedan sat je više, dakle samo jedan sat narodnosnog jezika je više jer narodopis je i dosada bio naznačen u programu u satnici je trebao biti zastupljen, a kako je manipulirano s tim satom, to je druga priča. Spomenuto će biti na snazi iduće školske godine.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

NOVO SELO – Hrvatska i Seoska samouprava toga naselja te Hrvatska samouprava Šomodske županije 15. rujna priređuju Hrvatski dan. Programi počinju u ranim prijepodnevnim satima s malonogometnim turnirom kojem sudjeluju momčadi podravskih hrvatskih naselja, te s programima za najmlađe. Priprema se objed za sve stanovnike naselja, a u 16 sati u mjesnoj crkvi bit će misa na hrvatskom jeziku. Misi slijedi folklorno-kulturni program kojem sudjeluju: barčanski KUD Podravina, lukoviški KUD Drava, martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“, kukinjski KUD Ladislava Matušeka, te pjevačica Sandra Kamp. Slijedi večera te Hrvatski bal uz martinački Orkestar Podravku.

BUDIMPEŠTA – „Teško mi je reći“ naslov je knjige autora Senka Karuze (Profil, Zagreb, 2007), koju je na mađarskome jeziku s naslovom „Szigetlakók“ objavila izdavačka kuća Libri. Karuzine sabrane priče bit će predstavljene u utorak, 25. rujna, u 13.30 sati u knjižnici budimpeštanske Hrvatske škole. Knjiga izabranih priča jednog od ponajboljih domaćih pisaca srednjeg naraštaja, Senka Karuze, svojevrsan je zaokruženi pregled na posljednjih desetak godina njegova stvaralaštva. Senko Karuza, hrvatski pisac koji živi u Komiži na otoku Visu, najavljuje svoj dolazak 27. listopada u Pečuh.

BUDIMPEŠTA – Ovogodišnji festival, sajam i izložba vina održava se u budimskoj Tvrdi (Budavár) od 12. do 16. rujna, a zemlja gošća festivala ovoga je puta Republika Hrvatska sa svojom ponudom vina i prikazom vinogorja od Dunava do plavog Jadrana. U sklopu festivala 15. rujna, s početkom u 20 sati, u folklornom programu Dana mađarskog folklor, već tradicionalno nastupa pečuški KUD Tanac. Zemlja gošća Hrvatska predstavlja se 11. rujna od 16 do 19 sati. Hrvatska će biti nazočna svojim predstavljanjem na štandu broj 137.

SELURINCE – Tradicionalni lobi-parti u organizaciji Mjesne samouprave grada Selurince ove se godine na prostoru tamošnjeg sajma održava 14. rujna. Idejni je začetnik partija selurinski gradonačelnik Marko Győrvári, hrvatske gore list, a zanimljivo je, kako čujemo, da će se prvi put na ovogodišnjem partiju partijati i u takozvanome hrvatskom sektoru (ulici). Naime i HDS je sudionik lobi-partija.

Državno hrvatsko hodočašće u Bačkoj

Veličanstveno slavlje hrvatskih vjernika u marijanskome svetištu na santovačkoj Vodici

„Potičem vas sve, ostanite i ubuduće vjerna Marijina djeca, vjerni Marijini čestitari” – potaknuo je uz ostalo biskup Komarica hodočasnike Državnog hodočašća Hrvata u Mađarskoj, te im zahvalio što ljubomorno čuvaju svoj katolički i nacionalni, hrvatski identitet, što se redovito okupljaju na regionalnim slavljinama i kulturnim priredbama kojima je i sam više puta imao prigodu sudjelovati.

Procesija ministranata, santovačke mladeži, uzvanika i svećenika s biskupom Komaricom od kapelice do oltara na otvorenome kod velebnoga Gospina kipa

Misno slavlje predvodio je (drugi slijeva) mons. dr. Franjo Komarica, banjalučki biskup, do njega slijeva kancelar Pero Ivan Grgić, zdesna santovački župnik Imre Polyák i župnik sela Szálke Tibor Hortobágyi

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, odnosno nadležnog Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport, 8. rujna u bačvanskom naselju Santovu, u marijanskome svetištu na Vodici, priređeno je VI. državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj, na kojem se poradi duhovnoga zbližavanju okupilo više od šesto hrvatskih vjernika iz raznih hrvatskih regija u Mađarskoj. Priključivši se trećemu vjerskom susretu i hodočašću bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica na tromeđi Hrvatske, Srbije i Mađarske, Državno je hodočašće ove godine održano povodom blagdana Male Gospe, rođendana Blažene Djevice Marije, od 1838. godine hodočasnome mjestu i prošteništu santovačkih te bačkih Hrvata.

Dolazak većih i manjih skupina organiziranih hodočasnika, ali i pojedinaca od 9 sati ujutro nagovijestio je veliko zajedničko slavlje Hrvata u Mađarskoj, ali i hodočasnika iz Srbije i Hrvatske. Međunarodni značaj okupljanja na santovačkoj vodici ove je godine proširen i na Bosnu i Hercegovinu jer je Državno hodočašće ove godine uveličao mons. dr. Franjo Komarica, banjalučki biskup, predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Uoči misnoga slavlja molila se krunica, koju su predvodile santovačke Hrvatice u pratnji župnoga kantora na orguljama, koji je predvodio pjesmu pučkoga crkvenog zbora santovačke hrvatske zajednice.

Okupljene je uime domaćina pozdravio santovački župnik Imre Polyák, među njima posebno Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, koja je bila i organizator hodočašća, te Josu Ostrogonca, predsjednika

Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kako je najavljeno, u okviru Državnoga hrvatskog hodočašća, s početkom u 11 sati misno slavlje na otvorenom oltaru pokraj velebnoga Gospina kipa, predvodio je mons. dr. Franjo Komarica, banjalučki biskup, predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Suslužili su kancelar banjalučke biskupije Pero Ivan Grgić, santovački župnik Imre Polyák, ujedno biskupski namjesnik za manjine Kalačko-kečkemetske nadbiskupije, te župnik baranjske Szálke Tibor Hegyháti, koji je predvodio hodočasnike svoje župe. Obraćajući se okupljenima, hodočasnici, santovačkom župniku, svećenicima i organizatorima, mons. dr. Franjo Komarica na početku svoje prigodne

propovijedi, osvrnuvši se na prošlost i sadašnjost hodočašća, te štovanje Blažene Djevice Marije, uz ostalo je istaknuo:

„Cijela povijest Crkve bilježi hodočašća kršćana u određena sveta mjesta. Ta praksa kršćana nije rezultat nekog određenog crkvenog propisa, nego je dragocjen plod pučke pobožnosti. Vodstvo Crkve, kao što je to bio slučaj i ovdje, u ovom vašem svetištu, razborito je doprinosilo, i doprinosi praksi hodočašća u određena hodočasnička mjesta, potičući svoje vjernike da svoju hodočasničku praksu organiziraju tako da od njih dobiju što više duhovnih plodova, osobnih i zajedničkih.

I mi smo se, danas ovdje okupljeni, ne pri-

Skupine hodočasnika došle iz raznih hrvatskih krajeva

silno, nego dragovoljno, uključili u dugu nepreglednu hodočasničku kolonu naših suvremenika, koji hodočašćem žele odati počast i izraziti zahvalnost spasitelju svih ljudi Isusu Kristu i njegovoj Bezgrješnoj Majci Mariji, ili pak kojem od kršćanskih vjernih sljedbenika i suvremenika, koje je Crkva proglasila svetima i blaženima.

Biskup Komarica ukazao je i na dramatičnu situaciju u životnim sredinama diljem Europe, ali i na situaciju u Bosni i Hercegovini.

„Dok smo mi u mojoj domovini u nedavno nametnutom nam ratu voljom svjetskih moćnika doživjeli uragansko iskorjenjivanje katolika, i nemilosrdno uništavanje naših crkava i bogomolja, u nekim katoličkim zemljama katolici se sami iskorjenjuju iz svojih župnih i biskupijskih zajednica, a crkve koje su gradili njihovi vjerni preci, ostaju prazne, i bivaju onda srušene, ili pretvorene u objekte za neke druge namjene. Ciljano se Boga i njegov Zakon istiskuje iz javnog, pa sve više i privatnog života.”

Preporučivši Gospi sve naše brakove, kršćanske obitelji i hodočasnike, na kraju uz ostalo reče:

„Stavljam vam na srce da preporučimo u molitvi dragoj Gospi sve naše brakove da ih ona sačuva od rasula, od raznih i sve češćih pritiska i kušnja da bračni drugovi ne zaborave nikada i ne prežu u svetost i nerazrješivost bračne ljubavi. Obiteljskog zajedništva, da budu spremni iz ljubavi prihvatiti svako dijete koje im Bog Stvoritelj povjerava. Preporučimo Gospi i sve kršćanske obitelji, koje su u svakom narodu, pa i našem hrvatskom, i u mađarskom, osobito u ovdašnjim župama, ujedno i dragocjene čuvarice vašega vjerskoga, katoličkoga i vašega nacionalnog, hrvatskog identiteta, jezika i kulture. Preporučimo Gospi i sve vas hodočasnike, vas i starije, i mlade, i djecu, koji ste i sami izloženi mnogim pogubnim utjecajima svoje često sebične okoline.”

Misnom slavlju sudjelovalo je više od šesto hrvatskih vjernika. Najviše ih je pristiglo iz Podravine, zatim Bačke, Baranje, Pomurja i Budimpešte, a došli su i hodočasnici iz susjednog Brega (Bačkog Brega) i prijateljskog naselja Petrijevac.

Dodajmo da je poziv upućen svim predsjednicima županijskih i mjesnih hrvatskih samouprava, a objavljen i putem hrvatskih glasila u Mađarskoj.

Svojom nazočnošću slavlje je uveličalo i nekoliko uzvanika, među njima i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, te članovi Skupštine Hrvatske državne samouprave, predstavnici županijskih i mjesnih hrvatskih samouprava.

Misno slavlje na hrvatskom jeziku uljepšano je zajedničkom pjesmom hodočasnika koju su predvodili članovi santovačkoga crkvenog zbora, na čelu sa župnim kantorom Zsoltom Sirokom u pratnji na orguljama. Hodočasnici iz Pomurja uljepšali su misno slavlje u svojim izvornim hrvatskim nošnjama. Na kraju mise okupljenima se prigodnim riječima obratio Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, prije svega zahvalio se svima koji su se odazvali pozivu, posebno onima koji su došli iz udaljenijih krajeva Mađarske, kao i svećenicima koji su suslužili misno slavlje. Naglasivši kako je upravo vjera očuvala Hrvate na našim prostorima, posebno je zahvalio banjalučkom biskupu Franji Komarici što je uveličao Državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj i održao nadahnutu propovijed, te nas ojačao u vjeri i hrvatskoj samosvijesti. Tom mu je prigodom predao prigodne darove Hrvatske državne samouprave, tradicijske rukotvorine bačkih Hrvata. U ime santovačke hrvatske zajednice predsjednik Hrvatske samouprave u znak zahvalnosti i sjećanja na boravak u Santovu predao mu je izvornu santovačku šokačku tkaninu. Pošto je biskup Komarica podijelio blagoslov, hodočasnici su zajedno otpjevali pjesmu Rajska Djevo, Kraljice Hrvata koja je odjekivala otvorenim prostorom.

Nakon misnoga slavlja, po povratku u selo, za hodočasnike je priređen zajednički ručak u mjesnoj priredbenoj dvorani, te je druženje nastavljeno uz pjesmu, a za dobro raspoloženje pobrinuo se i Orkestar „Čabar”. Osobito dojmljivo bilo je zajedničko pjevanje

crkvenih i narodnih pjesama, koje je predvodio sam biskup Komarica, a pridružili su mu se okupljeni hodočasnici.

Zajedničkom molitvom, pjesmom i druženjem, hodočasnici iz raznih hrvatskih regija u Mađarskoj, ali i Hrvatske, Srbije, pa i Bosne i Hercegovine, na dostojan način, uz veličanstveno misno slavlje, proslavili su blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, a svojim su se domovima vratili ojačani u vjeri, ali i u osjećaju zajedništva svih Hrvata u Mađarskoj, pa i šire preko granica.

Na kraju treba dodati kako su veličanstvenom slavlju pridonijeli svi sudionici – hodočasnici, županijske i mjesne hrvatske samouprave, ustanove i udruge svojim sudjelovanjem, svesrdnim zalaganjem, suorganizacijom i društvenim radom, a ne u posljednjem redu i materijalnom potporom: Temeljni koordinacijski fond „Sándor Wekerle”, Hrvatska državna samouprava, Savez Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije, santovačka Hrvatska samouprava, Santovačka župa, Crkveni pjevački zbor, pojedinci santovačke hrvatske zajednice, županijske i mjesne hrvatske samouprave, te udruge hrvatskih regija u Mađarskoj – sudionici hodočašća.

Tekst: S. B.
Foto: Ákos Kollár

Šest stotina vjernika došlo je Gospi na santovačku Vodicu, u okviru Državnog hodočašća Hrvata u Mađarskoj

Na blic-spravišću s peljačem jubilaranoga HKD-a Gradišće, Petrom Škrapićem

„Nisam imao nigdar teško djelo, kad sam takove prijatelje i člane našao u društvu s kimi smo mogli mnogo toga stvoriti i napraviti, s kimi smo i sad složni i s kimi smo zapravo i jedna obitelj“

Petar Škrapić je najmanji sin Augustina Škrapića, jednoga od osnivačev Hrvatskoga kulturnoga društva Gradišće u Petrovom Selu a i prvoga voditelja. Na kraju svečanoga programa sadašnjemu dirigentu je aplaudiralo već od pol jezera ljudi u zahvali. Razgovor je s njim napravljen veljek zatim kad je temeljito proslavljen jubilej 60 lit skupa.

Razgovarala: Timea Horvat

Ti si potpredsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva Gradišće u Petrovom Selu, a jur osamnaest ljet dirigiraš tančoše. Teško mi dođu sad riči za svečanim programom, i suze su mnogim nam upale, kad su ljudi tebi, a s tim i tvojim brojnim ljetam, provedenim u peljačtvu, aplaudirali. Zapravo, tebi jako čuda mora zahvaliti ne samo društvo, nego i naše selo. Kako si mogao toliko ljet, zasada najdulje u mjesnoj folklornoj povijesti, izdržati na čelu ovoga Društva?

– Nisam imao nigdar teško djelo, kad sam takove prijatelje i člane našao u društvu s kimi smo mogli mnogo toga stvoriti i napraviti, s kimi smo i sad složni i s kimi smo zapravo i jedna obitelj.

Čuda što smo čuli danas o prošlosti, ali o sadašnjosti, o plani za budućnost manje...

– Mi i nadalje idemo na tom putu što smo si izgazili. Tamo idemo kamo nas pozovu, i u blizinu, i u daljinu. Uvijek imamo nove plane, ideje, npr. koreografije bi si naučili, nove festivale bi organizirali, ali tomu su i uvjeti potrebni.

Nisam čisto kvizna ali ipak mislim da je HKD Gradišće najstarija hrvatska folklorna grupa u cijeloj Ugarskoj ka kontinuirano djeluje. To je jedna dodatna težina s gledišća odgovornosti, ali je bolje čast da zahvaljujući izdržljivosti ter marljivosti moremo danas zabilježiti dijamantnu obljetnicu....

– Ja bi rekao da je to velika odgovornost, jer moramo nastaviti ono što su naši preci napravili i što su stvorili za nas. Uvjeran sam da imamo mogućnosti i snage za to da ovu tradiciju dalje nosimo.

Čuli smo danas na svetačnosti, da već od 155 ljudi je bilo na pozornici. Svaki tajedan redovno smo se našli bivši i aktivni tančoši na probi. Postoji nekakova pozadina, neka predzadnja misao da se i nadalje spoji prik kotri-gov prošlost i sadašnjost?

– Ja bi se jako veselio. A i veselim se da smo ovako čudami mogli skupa biti i zaistinu dva misece dugo za jedan cilj smo djelali. Ja se ufam da će ovo i nadalje ostati i da će se produžiti ova ideja, djelo i suradnja.

Mi svi Petrovišćani znamo, kako je važno postojanje vašega Društva, početo od organi-

ziranja festivalov, u suradnji drugih društav i trgadbenih povorkov, maskenbalov, sve do širenja dobrog glasa Petrovoga Sela. Po tvom mišljenju dovoljno se poštuje vaše djelovanje u domaći okviru?

– Koji nas rado imaju oni nas kvizno poštuju, a koji nas nimaju rado, one ćemo probuvati na to natirati da nas budu rado imali.

Za velikim djelom ste, jer napraviti jedan veliki koncert, skupasabrati ljude, pripremiti se, svakoga ki simo sliši pozvati, za sve se brinuti, nije laka stvar. Suprot toga, tribi je reći da je organizacija bila perfektna. Slažeš se?

– Ovde su onakovi ljudi na koje se more računati, s kim se sve more napraviti, upraviti što planiramo. Opomenut ću da nismo samo na pozornici bili čudami nego i med publikom, kad je bio veliki šator, i mi smo to uspjeli napuniti. Jako smo gizzdavi na to da je ovoliko ljudi skupadošlo.

Dostojno je proslavljen dijamantni jubilej, to je jako lipo izreći, ali kako ćete se najti onda drugi tajedan, ćete moći brzo izajti iz ovoga svečanoga raspoloženja?

– Sve ide dalje. Ovo je bila jedna velika zlatna točka, ali počivanja nij'. Imamo nastupe, imamo programe, za slavljem idu suri dani!

Javni poziv za dostavljanje prijedloga na odličje za narodnosnu kulturu

Mađarski prosvjetni zavod i Lektorat za primijenjenu umjetnost utemeljio je odličje za istaknutu kulturnu djelatnost narodnosnih zajednica „PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE” (za kulturu narodnosti u Mađarskoj), kojim se dodjeljuje spomen-medalja i svečana diploma. Odličje se dodjeljuje osobama i udrugama koje su se istakle svojom djelatnošću na polju očuvanja i razvijanja kulturne baštine na materinskom jeziku te su svojim radom pridonijele suživotu naroda Karpatskog bazena temeljenom na snošljivosti. (Primjerice na polju kulturnog života, javne prosvjete, umjetnosti, narodnosnih medija, mecenaštva narodnosne kulture itd.) Odličje se dodjeljuje godišnje jedanput, 9. prosinca, u okviru Narodnosnoga gala programa povodom Dana narodnosti u Mađarskoj. Dodjeljuje se najviše osam odličja. Prijedlozi se trebaju predati na posebnom obrascu s obrazloženjem od tri stranice. Prema kriterijima odličje se dodjeljuje za životni put/životno djelo, za istaknuti trajni rad na polju narodnosne kulture, za predstavljanje i priznavanje narodnosne kulture u Mađarskoj ili u inozemstvu, za uspostavu i jačanje međunarodnih kulturnih veza. Poziv i obrazac dostupni su na adresi www.mmikl.hu, www.erikanet.hu ili na tel.: 225-6043; 225-6041. Prijedlozi za odličje mogu se predati najkasnije do 30. rujna 2012. godine, poštanskim ili elektroničkim putem na adresu: MMIKL „Nemzetiségi Gála”, Lukács Mária osztályvezető, Budapest 1011, Corvin tér 8, e-mail: lukacsm@mmikl.hu.

Trenutak za pjesmu

Mirko Kopunović

Mrva radosti

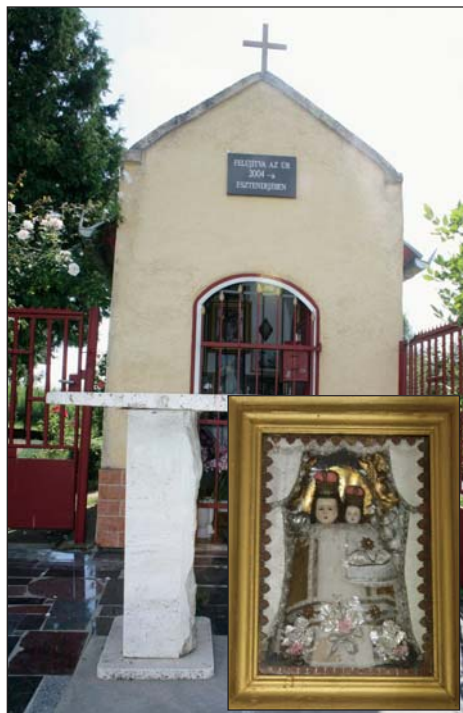
Surovu visoku nedostiznu stijenu njegovati?

Šaputati milovati cjelivati zarad mrve radosti?

Šutjeti moliti čekati ili je zdrobiti?!

Gospino svetište na santovačkoj Vodici

Pošto su ispitana ukazanja i čudesna ozdravljenja, kalačko-bački biskup Petar Klobusiczky 1838. godine posvetio je santovačku Vodicu i proglasio je svetištem, koje su šokački Hrvati, župljani i drugi hodočasnici redovito posjećivali, a posjećuju i danas. Osim na blagdan Male Gospe (8. rujna) santovački Hrvati na Vodicu odlazili su i u raznim drugim prigodama. Utjecali su se Gospi na Vodici u najtežim trenucima, ali i u onima slavljeničkim. Tako su za vrijeme spora oko jezično-liturgijskog misnog reda između 1897. i 1899. godine, umjesto župne crkve, odlazili na santovačku Vodicu. Gospi na santovačkoj Vodici molili su se za sretan povratak i vojnici koji su odlazili na bojišta Prvoga svjetskog rata.

Obnovljena kapelica 2004. godine

Kapelica je sagrađena između 1877. i 1879, ili 1882. godine. Nedaleko od kapele, 1933. podignut je Gospin kip. Zalaganjem mjesnih obitelji, 2004. godine obnovljena je stara

Stari Gospin kip s obnovljenim krovom

kapelica, koju je iste godine 8. rujna, na blagdan Male Gospe, posvetio dr. Balázs Bábel, kalačko-kečkemetski nadbiskup. Bio je to početak obnove i uređivanja svetišta, ali i duhovno oživljavanje santovačke Vodice, koja je nakon dvogodišnjih priprema, postavljanjem velebnoga Gospina kipa 18. rujna 2008. godine, doživjela znatno proširenje. U okviru misnoga slavlja, koje je predvodio nadbiskup kalačko-kečkemetski Balázs Bábel, 13. listopada 2008. godine, povodom 170. obljetnice posvećenja santovačke Vodice i 91. obljetnice (13. listopada 1917) posljednjega Gospina ukazanja u portugalskoj Fatimi, na santovačkoj Vodici posvećen je velebni kip Blažene Djevice Marije. Dao ga je izraditi Santovac Sándor Vőő, koji je 1956. napustio Mađarsku, a danas živi u Sjedinjenim Američkim Državama. Posrijedi je najveći kip BDM na svijetu od nehrđajućeg čelika, veličine 10 metara i 53 centimetra, koji je po darovateljnoj narudžbi izradio pečuški majstor István Rigó. Velebna konstrukcija građena je na veliki potporanj koji je obložen pločama od nehrđajućeg čelika, debljine tri milimetra, i od livenih dijelova: glave, ruku i nogu, a sastavljen od četiri dijela po 2,5 metra. Od njegova postavljanja neprestano stižu vjernici i hodočasnici iz obližnjih, ali i udaljenijih naselja, pa i inozemstva.

Nakon svečanosti posvećenja najvećega Gospina kipa od nehrđajućeg čelika na svijetu, hodočasnici gotovo svaki dan dolaze na santovačku Vodicu, a od svibnja do listopada, svakog 13. dana, održavaju se pobožnosti Fatimske Gospe: državna pomirna molitva i klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu, te redovita misna slavlja. Na poticaj mjesne

Hrvatske samouprave, a u suorganizaciji sa Santovačkom župom, 2008. godine pokrenuti su Vjerski susreti i hodočašća bačkih Hrvata, te prijateljskih hrvatskih zajednica iz Vojvodine (Srbije) i Hrvatske, koji doprinose duhovnom obogaćivanju Gospina svetišta na santovačkoj Vodici.

S. B.

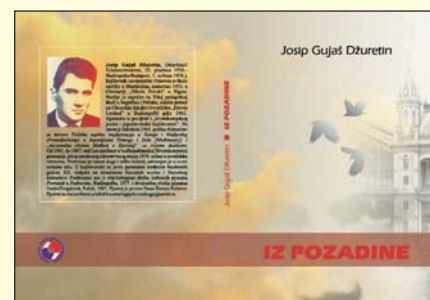
Hrvatska samouprava grada Šeljina i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj

srdačno Vas pozivaju na književnu tribinu koja će se održati 14. rujna (petak) 2012. s početkom u 18 sati u Šeljinu. Adresa: Ormánság Közösségi Ház

Predstavljamo:

Josip Gujaš Džuretin: IZ POZADINE

Sudjeluju:
Silvester Balić, Ernest Barić
i Stjepan Blažetin

Biskup Franjo Komarica na svetištu santovačke Vodice s dijelom santovačkih vjernika, prilikom Državnoga hrvatskog hodočašća

KEMLJA – Hrvatska samouprava ovoga naselja Vas srdačno poziva na Kemljanski hrvatski dan 22. septembra, u subotu, početo od 15 uri. Prva točka svečevanja će biti blagoslavljanje obnovljenoga Hrvatskoga kluba, otkud će se svečano mnoštvo skupa otpraviti u cimator. U 16 uri spomin-trenutki će biti posvećeni gradišćanskohrvatskomu velikanu, dugoljetnomu kemljanskomu farniku Mati Meršiću Miloradiću, na čijem grobu će se položiti vijenac. U 16.30 uri se začme kulturni program u kom nastupaju dica iz čuvarnice Sunašca, učenički osnovne škole, tančoši iz Hrvatskoga Jandrofa (Slovačka), muški tamburaši iz Hrvatskoga Jandrofa, jačkarni zbor Staroga Grada, KUD Konoplje, jačkarni zbor Mali Dunaj. Ovpūt će se podijeliti, kot i svako ljeto na Hrvatskom danu, spomenice „Za kemljanske Hrvate“ zaslužnim peršonom mjesne zajednice.

GORNJI ČETAR – Kulturno društvo Četarska mladina Vas srdačno poziva na svoju tradicionalnu trgadbenu povorku 22. septembra, u subotu, početo od 15 uri. Pri otvaranju trgadbene fešte kod Kulturnoga doma predstaviti će se svojim kulturnim programom mališani iz čuvarnice Gornjega Četara, HKD Čakavci i tamburaški sastav Židanci iz Hrvatskoga Židana, domaći jačkarni zbor Rozmaring i puhački orkestar Szentgotthárda (Monoštra). Bit će naticanja u šikanosti i različite atrakcije, kot i tekućine, črljene i bijele. Za noćnu zabavu svirat će petroviski Pinka-band.

XXI. Prekogranična utrka Virovitica–Barča (polumaraton)

Športska zajednica grada Virovitice, Turistička zajednica i Grad Virovitica, po običaju, organizira Polumaraton Virovitica–Barča 22. rujna 2012, s početkom u 14 sati. Prijaviti se može do 18. rujna 2012. na adresi: Ured športskih poslova barčanske gradske samouprave (Barcs, Bajcsy-Zs. u. 46. Tel.: 06-20-414-9343, fax: 82-565-345, -mail: horvath.gabor@barcs.hu).

Za natjecanje ne može se prijaviti na licu mjesta, nego samo s prethodnim prijavljivanjem. Predujem iznosi tisuću forinti. Trkači obvezatno trebaju imati putovnicu ili osobnu iskaznicu. Nagrađivat će se u sedam kategorija, najbolji će dobiti pehar, a koji postignu I–III. mjesto, medalje. Svi će sudionici dobiti majice. Posebnu će nagradu dobiti trkač koji obori dosadašnje najbolje rezultate utrke. Program počinje u 12 sati s registracijom kod Termalnog kupališta u Barči. Organizatori će trkače autobusom prevoziti u Viroviticu na mjesto starta, gdje će trkači krenuti u 14 sati. Cilj će utrke biti kod Rekreativnog središta (barčanske toplice). Osim polumaraton, natjecat će se i na manjoj udaljenosti (5,8 km), iz Terezinog Polja do Barče. Rezultati će se proglasiti u 16.30 sati.

Salantski hrvatski narodnosni vrtić

Moja je sugovornica Diana Kecskés Bori, rođena Salancanka, koja u salantskome dječjem vrtiću radi već petnaest godina, a otprije nešto više od dvije godine njegova je ravnateljica. S nama je društvu i jedna od odgajateljica, Éva Kapitány. Narodnosni dječji vrtić u Salanti dio je odgojno-obrazovnog središta Pečuške male regije. Dio toga središta je vrtić i škola u Salanti, vrtić i škola u Szavi, vrtić i škola u Eragu i Bokšici (Baksa). Salantski hrvatski narodnosni vrtić pohađaju djeca iz Garije (Garé), Szilvása, Bišire (Bisse), Boštince (Bosta), Siklósbodyna, Papca (Babarczólós), a ima i djece i iz Pečuha.

Nabrojena naselja nisu povijesna hrvatska naselja, izuzev Salante, što znači da djeca koja pohađaju salantski vrtić iz njih mađarskog su podrijetla, ali roditelji prihvaćaju hrvatski narodnosni karakter vrtića, čemu je dokaz i velik broj polaznika. Djeca po programu vrtića uče i njeguju hrvatski jezik, običaje i kulturu hrvatskoga naroda. Ušavši u zgradu vrtića, dočekuje nas prekrasno predvorje s izlošcima hrvatske materijalne kulture, zgrada modernog izgleda i opreme, suvremena kuhinja, sanitarni čvorovi, prekrasno dvorište...

Mi smo hrvatski narodnosni dvojezični vrtić, kaže voditeljica vrtića, imamo odgajateljice koje znaju hrvatski i raspolazu potrebnom stručnom spremom. S djecom svakodnevno saobraćamo na hrvatskom jeziku.

Imamo približno devedeset polaznika (87) s kojima radimo u tri odgojne skupine, sa šest odgajateljica, od kojih četiri govore hrvatski jezik (Éva Kapitány, Krisztina Nagy, Rita Križić, Zorica Severinac, Beata Varga, Beatrix Radó), četiri dadilje, u skupinama s najmlađima su po dvije dadilje, dadilja Eva Srimac također govori hrvatski jezik.

Smiješe mi se Bubamare, Lastavice, Gljive, Gljivice. Po novim zakonskim propisima, ako dijete navrší dvije i pol godine, već može pohađati vrtić. U vrtiću ima dječice niže dobi, što zahtijeva pojačane napore osoblja. Po dojmu koji sam ondje dobila, osigurana je dvojezičnost i stvorena jezična atmosfera u kojoj odgajateljci zajedno s ostalim osobljem,

od kojeg mnogi znaju hrvatski, jer su podrijetlom iz Salante, ostvaruju dobre rezultate.

Da bi odgajateljica mogla raditi u hrvatskoj odgojnoj skupini (vrtiću), treba da ima diplomu narodnosnog odgajatelja. Većina odgajatelja takvu diplomu stekli su na bajskejskoj Visokoj učiteljskoj školi. I Diana Kecskés Bori, koja ima jezični ispit višega stupnja iz hrvatskoga jezika, namjerava uskoro završiti i obuku za narodnosnu odgajateljicu.

Éva Kapitány već deset godina radi kao odgajateljica u tom vrtiću, prije toga radila je kao odgajateljica u pečuškome dvojezičnom hrvatskom vrtiću. Kaže kako se odgoj odvija u mješovitim skupinama, s djecom od dvije i pol pa do sedam godina.

Njezina su iskustva u radu mješovitih skupina glede učenja jezika pozitivna, djeca uče jedan od drugog i imaju motivaciju kad vide da drugi znaju bolje, pa se trude učiti. To je dobro što se tiče jezika, ali i na drugim poljima. Od devedesetak djece koja pohađaju vrtić tek nekoliko njih, četvero-petero, došlo je sa znanjem hrvatskoga jezika.

U takvoj situaciji počinje se od nule i pitanje je kako ostvarivati i ostvariti program narodnosnog vrtića? Moje sugovornice vele kako se veliki trud ulaže kako bi djeca u prvom redu zavoljela hrvatski jezik. Izgrađuje se pozitivan stav kod djece pomoću glazbe, pokreta, pjesmica, motivacija se postiže i pokazivanjem narodne nošnje (vrtić ima bogatu zbirku narodne nošnje), sudjelovanjem u radu plesne skupine, oblačenjem narodne nošnje,

nastupima. Tako se s jedne strane čuvaju običaji a s druge strane uči se jezik. U nekoliko godina provedenih u vrtiću usvajaju se temeljna znanja, a kako mi kažu moje sugovornice, ne mjeri se stečeno znanje jezika, ali je bjelodano kako se sve više polaznika uključuju u nastavu hrvatskoga materinskog jezika u salantskoj školi, postižu dobre rezultate, sudjeluju natjecanjima. Vrtić je pred ljetu napustilo šesnaestero djece osnovnoškolske dobi. Neki svoje školovanje počinju u Salanti (njih desetak), neki u pečuškoj hrvatskoj školi ili u drugim školama (Jókai, Köztéri, Siklósi úti), u Harkanju...

U cjelodnevnoj komunikaciji trudimo se cijeloga dana rabiti što više hrvatski jezik i u igri i preko nje, na dvorištu, u šetnji, kod pranja ruku, zubi, spremanja na spavanje, za vrijeme ručka se upoznajemo s priborom za jelo, vježbaju pitati ono što im je potrebno, kruh, vodu, čašu... Važno je u što više situacija koristiti se hrvatskim jezikom, i to preko cijelog dana. Metakomunikacija je jako važna kod djece, ona sama pronalaze načine izražavanja, shvaćaju značenje riječi, pa tako spontano i uspješno uče hrvatski jezik, kaže Éva Kapitány.

Djelatnici vrtića (odgajatelji) koriste se svim mogućnostima usavršavanja na hrvatskom jeziku: onima koje se organiziraju u Mađarskoj i usavršavanja u matičnoj domovini, kojima netko od njih sudjeluje svake druge

godine. Imaju dugogodišnju suradnju sa zbračimljenim dječjim vrtićem iz Donjega Miholjca i redovitu razmjenu odgojnih iskustava. Davno ih je netko potražio, posjetio iz struktura zaduženih za hrvatsko školstvo u Mađarskoj, ili službeno sa strane HDS-a. Dobro suraduju s mjesnom Hrvatskom samoupravom i s njezinim predsjednikom Mijom Štandovarom. Kako mi u šali kažu moje sugovornice, „sigurni su valjda da dobro radimo, pa nas ne pitaju.“

U Baranjskoj županiji uz dvojezični hrvatski vrtić u Pečuhu i Martincima, narodnosni kao salantski djeluju još u Kozaru, Mohaču, Šeljinu... I to je to...

Djeca sudjeluju i nastupaju na programima Dana sela, dobrotvornom balu koji organizira Zaklada za vrtić, mnogobrojnim priredbama u vrtiću. Dobra je suradnja sa školom i učiteljicom Evom Adam koja više puta posjećuje vrtić, dogovaraju se... Mnogo naučimo na seminarima u Hrvatskoj, odakle donesemo potrebnu literaturu, a i kolegice iz Donjeg Miholjca u tome pomažu, kažu mi. Djelatnici salantskoga hrvatskog narodnog vrtića osjećaju kako imaju svestranu potporu roditelja. Roditelji žele da im djeca uče hrvatski jezik, to je još naša sreća, kažu mi, trudimo se zavoleti s djecom hrvatski jezik, roditelji nam pomažu u tome jer i oni žele da naučimo njihovu djecu govoriti hrvatski.

Branka Pavić Blažetin

Redovita sjednica Hrvatske samouprave

Kako nam ukratko reče predsjednica Angela Šokac Marković, 13. kolovoza održana je redovita sjednica Hrvatske samouprave grada Baje. Njezino je Vijeće tom prigodom prihvatilo izvješće o izvršenju polugodišnjeg proračuna, te izmjene proračuna Samouprave za 2012. godinu, nakon što je Hrvatska samouprava putem dodatne potpore za obavljanje javnih zadaća ostvarila prihod u iznosu 718 919 forinta. Vijeće je donijelo odluku i o tome da će osigurati putne troškove za sudjelovanje mjesne hrvatske zajednice na Županijskom hrvatskom danu i Spomen-danu biskupa Ivana Antunovića 26. kolovoza u Kalači, te VI. državnom hodočašću Hrvata u Mađarskoj, 8. rujna ove godine u Santovu. Osim toga Vijeće je donijelo i odluku da će podupirati nabavu hrvatskih udžbenika za prvake u Baji koji su se upisali na predmetnu nastavu hrvatskoga jezika.

BEREG (BAČKI BREG) – U organizaciji Udruge građana „Brežanke“ Bački Breg, u vojvodanskome šokačkohrvatskom naselju 23. rujna 2012. godine priređuje se 4. međunarodna manifestacija pod nazivom „Miholjdanski susreti“. Kako nas je obavijestila predsjednica Udruge Marija Ivošev, svečano otvorenje Susreta bit će u mjesnom domu kulture u 14 sati. Na priredbi narodnih umotvorina, ruktovorina, starih zanata i kolača, kakve su pravile naše bake, uz domaće žene iz Bačkog Brega i udruženja žena i građana „Brežanke“, svoje radove i proizvode izložiti će i gosti iz Općine Sombor, te Hrvatske i Mađarske. Iz Mađarske na Miholjdanske susrete pozvane su i santovačke Šokice.

Obavijest

Hrvatska samouprava grada Budimpešte organizira put na more u terminu od 20. do 24. rujna 2012. u naselje Podgora. Smještaj će biti u hotelu »Podgora«, 24 eura s polupansionom po osobi i danu. Putne troškove snosi Hrvatska samouprava grada Budimpešte. Molimo Vas, da do ponedjeljka obavijestite nas o namjeri dolaska putem e-maila:

hr.sam.bp@gmail.com

tel. broju 06 70 931 3001.

Raspored misa na hrvatskom jeziku u Budimpešti

Mise na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici, služiti će se 23. rujna – misu služi vlč. Arpad Horvat; 14. listopada – otac Vjenceslav Tot; 28. listopada – vlč. Arpad Horvat; 11. studenoga – otac Vjenceslav Tot; 25. studenoga – vlč. Arpad Horvat; 9. prosinca – Vjenceslav Tot; 23. prosinca – vlč. Arpad Horvat; 25. prosinca – otac Vjenceslav Tot. Mise počinju u 17 sati.

Zahvalnica i blagoslov plodova u Santovu

Prema višedesetljetnoj tradiciji, u Santo-vačkoj župi svake godine posljednje kolo-voške nedjelje u okviru nedjeljnoga misnog slavlja služi se zahvalnica i blagoslov plodova. Tako je bilo i 26. kolovoza ove godine, kada je na nedjeljnoj hrvatskoj misi – prije toga i na mađarskoj – zahvalnicu služio mjesni župnik Imre Polyák, koji je kod prigodnog oltara ukrašenog svakojakim plodovima: voćem, povrćem, kruhom i zimnicom, blagoslovio ovogodišnje plodove. Na kraju mise, već po običaju, vjernicima su podijeljeni posvećeni kruh i razni plodovi.

Poučna staza i izlaganje o hodočašću u El Camino

Otvorenje poučne staze

U okviru Narodnosnog susreta koji je u povodu blagdana Velike Gospe, 11. kolovoza ove godine, održan na kačmarskoj Vodici, kod Lesnog zida upriličeno je i otvorenje Poučne staze u suradnji Marte Kinigopulos i kačmarskih učenika, a zatim je u mjesnoj knjižnici István Palásty izlagao o hodočašću u El Camino i putu Svetog Jakoba.

Snimka: Teza V. Balažić

Dio nazočnih u mjesnoj knjižnici na predavanju o hodočašću u El Camino

Festival laške i hrvatskih tradicija u Petribi

Jedno od najmanjih hrvatskih pomurskih sela, Petriba, također je stalo u red organiziranja gastronomskih i folklornih festivala. U prekrasnome zelenom okolišu Petripčani su 11. kolovoza priredili Festival laške i hrvatskih tradicija na kojem se prikazalo tradicionalno jelo i bogata hrvatska kultura te regije.

Margita Trojko pokazuje laške

Načelnik Tamaš Trojko

Ferenc Kem i Norbert Kuzma kuhaju perkelt

Laške ili mlinci, petripske žene vele da je kod njih to laška (vjerojatno preuzeto iz mađarskoga jezika), kao i mazanica, zlevanka i kalamperčica, staro tradicionalno hrvatsko jelo koje se često peklo i kuhalo u kuhinjama baka i prabaka. Zašto su Petripčani izabrali upravo taj specijalitet, rekao je načelnik Tamaš Trojko na mađarskome jeziku. Naime, kako reče, mnogo toga razumije hrvatski, ali mu govor na tome jeziku ne ide:

U okolici u hrvatskim naseljima već se nekoliko godina organiziraju gastronomski i folklorni festivali i mislili smo da im se od ove godine pridružimo. Ima i u Petribi spretnih žena, poznajemo i mi hrvatsku gastronomsku tradiciju, i kod nas se pravi i gibanica i mazanica, ali da ne bi se u nas organizirao festival kakav već postoji u blizini, odlučili smo se za lašku. To je skromno jelo, kao što su skromni i naši mještani, ali kada se začini i prelije finim sastojcima, onda dobije svoj pravi okus, pa tako i Petriba. Naše je selo malo, ali ako tko navrati k nama, neće se žaliti na gostoprinstvo, a da ne govorim o prekrasnom okolišu, o mnogo zelenila, o igralištima što je raj za izletnike, za one ljude koji vole prirodu. Nedavno smo u selu obnovili i dom kulture, igralište, a među našim planovima je i obnova bivšega dječjeg vrtića u turističke svrhe kako bi mogli primiti izletnike na više dana – reče petripski načelnik.

Dan laške započeo je športskim aktivnostima, dječjim programima, a nastavljao se s gastronomskim užicima i kulturnim programom.

Žene pod šatorima počele su mijesiti tije-sto laške, a pripremile su i druga jela. Kako se pravila prava laška, rekla mi je Margita Trojko, koja se odselila u Kanižu još 1977. godine radi radnoga mjesta, ali još uvijek jako lijepo govori hrvatski:

Negda su laške pekle na peči koja se kuri drevima, onda su tam gore na platniju spekli i to nam decam je bilo jako fino. Laške se sla-

žeju z jene kile mela, jene žlice soli, jenoga jajca, pak se dodaje malo vode koliko zeme gore. Da zmesimo, potle to treba resukati z cepcom. Je je mesto de režēju. Mi tak slažemo kaj male pogačice delamo, rasučemo i z rukom i mlincom i tak na platniju spečemo i jenu i drugu stranu. Da se speče, trgamo pak potle vrelom vodom poparimo, malo stoji, ako je išče voda, onda to dole scedimo. Na laške denomo al spečenoga luka, al vrhnje, al pečene cvirke, kosanu mašču ili kaj se hoče, kaj ne bode suho. To se negda samo tak jelo, a ve je moči i kak prilog dati uz perkelt ili neko drugo meso – kazala je gđa Trojko dok je razvalila lašku.

U kuhanju nisu samo žene bile spretnе. Pod malim šatorima su kuhali i muškarci razne paprikaše, perkeltе da bi ih nudili gostima ili izvođačima programa. Ferenc Kem je nekad bio aktivan član pjevačkoga zbora, a sada je aktivan u organiziranju Festivala, primio se kuhanja zajedno s Norbertom Kuzmom:

Mi ve delamo perkelta z mesa, glive i pickekovog želuca. To je jako fina, sam kaj morati je želudac prejde kuhate kaj ne bode trdo, mert tu nema tak fnogo čas kaj bi se reskuhalo. Lepo nam je tu na Festivalu, spozijemo se z pajdašima, slušamo lepu glazbu, meni je jako lepo da igraju tamburaši, pak se malo družimo – kazao je g. Kem.

Glas tamburice dopirao je i do kuhara, što su pružali svirači tamburice iz Kaniže, ali bilo je i mnoštvo hrvatskih pučkih popijevaka od Pjevačkoga zbora iz Mlinaraca, iz Pustare. Ženski pjevački zbor iz Petribe ovaj put se pripremio i malom plesnom koreografijom uz hrvatske popijevke, publika ih je nagradila burnim pljeskom. Osim tradicionalnih hrvatskih programa bili su i plesači trbušnoga plesa, mažoretkinje iz Letinje, operetni pjevači, a uvečer je koncert dala Gigi Radics, pjevačica iz programa Traži se zvijezda.

beta

Lukovišćani na poklon-ljetovanju

Pod pokroviteljstvom ravnateljice lukoviške osnovne škole Nore Kečkeš-Varga, Zaklada osnovne škole pod vodstvom Estere Borbaš-Janković već godinama podupire ljetovanje učenika koji su prošle školske godine dostigli najbolji prosjek ocjena i koji su postigli lijepe rezultate na različitim predmetnim natjecanjima. Tako je to bilo i ove godine od 4. do 6. kolovoza kada su najvještiji učenici mogli ljetovati sa svojom nastavnicom Biserkom Brantner-Kolarić u Fonyódligetu i vježbali hrvatski tijekom cijelog dana. Od petero učenika izdvaja se ime učenika sedmog razreda Žolta Čonke, koji je u prošloj školskoj godini dostigao najbolje rezultate. Bio je pobjednik

u svojoj kategoriji u recitiranju stihova iz hrvatske književnosti u Baji, osvojio je 4. mjesto na županijskom natjecanju u kazivanju stihova na mađarskom jeziku u Balatonszárszónu te zlatnu medalju na šomođskom natjecanju na romskom jeziku. I ostali nadareni učenici zavrđuju da im spomenemo ime jer su se istaknuli svojim odličnim školskim radom, a to su Vivien Németh iz Brlobaša, Gyula Szóke iz Dombola, Zoltan Kašadi iz Novog Sela i Lukovišćanin Balázs Bogdán. Roland Schutzmann i David Kiralj također pripadaju među najbolje, ali zbog nekih razloga nisu sudjelovali s ostalima. Djeca su uživala u pro-

gramima toga čuvenog dječjeg tabora i aktivno se uključila u različite radionice u obiteljskom ozračju. Ovaj svakogodišnji poklon Zaklade osnovne škole lijepo potiče učenike iz okružnih sela na sve uspješnije učenje.

Tomislav Bunjevac

Kalendar školske godine 2012/2013.

- 3. rujna: prvi dan nastave
- 12. listopada – 30. studenoga: jesenski maturalni ispiti
- 27. listopada: posljednji dan nastave prije jesenskih školskih praznika
- 28. listopada – 4. studenoga: jesenski školski praznici
- 21. prosinca: posljednji dan nastave prije zimskih školskih praznika
- 22. prosinca – 2. siječnja: zimski školski praznici
- 11. siječnja: kraj prvog polugodišta
- 27. ožujka: posljednji dan nastave prije proljetnih školskih praznika
- 28. ožujka – 2. travnja: proljetni školski praznici
- 2. svibnja: posljednji dan nastave za završna godišta gimnazija, stručnih i srednjih škola
- 3. svibnja: prvi dan maturalnih ispita
- 29. svibnja: državno mjerenje kompetencija
- 14. lipnja: posljednji dan nastave
- 28. srpnja: posljednji dan svibanjskih i lipanjskih maturalnih ispita.

„Popudbina” za studente u nepovoljnom položaju

Cilj potprograma „Put u više školstvo”, pokrenutog u okviru „Stipendijskog programa – Popudbina”, jest poboljšanje jednakih mogućnosti za studente u nepovoljnom i višestruko nepovoljnom položaju radi stjecanja visokoškolske spreme sustipendiranjem i sufinanciranjem. Za taj je program izdvojeno 80 milijuna forinta. Očekuje se da bi natječaj mogao biti raspisan još u kolovozu, a natjecati se može u rujnu. Natjecati se mogu studenti s mađarskim državljanstvom koji su primljeni u visokoškolske ustanove u Mađarskoj, ako još ne raspolažu visokoškolskom spremom, ili ne sudjeluju u nekome drugom obrazovanju na istoj razini.

Natječaj mogu predati redoviti studenti s državnim stipendijom, s djelomičnom državnom stipendijom i oni sa samofinanciranjem, koji su tijekom ovogodišnjega prijamnog postupka ocijenjeni kao studenti s nepovoljnim i višestruko nepovoljnim položajem. Dodjeljuje se mjesečna potpora za stipendiju u iznosu 20 tisuća forinta. U okviru podupiranja samofinanciranja, student može dobiti najviše 90 posto od samofinanciranih troškova obrazovanja, najviše 300 tisuća forinta. Studenti s djelomičnom državnom stipendijom mogu dobiti najviše 150 tisuća forinta. Od drugog polugodišta potporu mogu dobiti samo studenti koji su ostvarili određeni broj kredita.

HKD Gradišće proslavio dijamantni jubilej

Na petroviskom svečevanju 60 lit skupa sudjelovalo 155 bivših i sadašnjih tančošev

Pred šezdesetimi ljeti je utemeljena petroviska folklorna grupa, zahvaljujući oduševljenom učiteljskom paru Kocsis. Oni su čvrsto odlučili da će nešto poduzeti za mlade ljude, a sakupljanjem i očuvanjem folklornoga kinča, za drugim svitskim bojem, dali su osnovnu garanciju za bogati kulturni žitak. U ovom djelovanju desetljeća su odbižala pri tancanju, guslanju, jačenju i igrokazanju jer je na početku Društva još sve slišilo skupa, a potom su jedan za drugim, tančoši u HKD-u, jačkarice u zboru Ljubičica, svirači u sastavu Koprive, a i igrokazači samostalno nastavili svoje pute. Otkrivanje petroviskih običajev, kasnije i tancev susjednih zemalj i narodov, upoznavanje čarobnih elementov i motivov je zasluga i prvoga službenoga peljača, Augustina Škrapića i njegovoga pomoćnika Antuna Kričkovića. Hrvatsko kulturno društvo Gradišće odonda je preraslo u snažnu, znamenitu, ako ne i najjaču folklornu snagu na jugu Gradišća. Po tom dijamantnom jubileju Petrovišćani su još jedno dokazali da su jedinstveni u cijeloj regiji, a znamda i na tlu cijele Ugarske, što naliže hrvatskih zajednic. Folklor i nostalgija, preskrajno veselje, suze i čestitke, nevjerojatni broj diozimateljev, druženja do zore uz ugodnu glazbu, dovoljno su povidali na dvodnevnom svečevanju, 18. i 19. augustuša, komu što znači Hrvatsko kulturno društvo Gradišće u Petrovom Selu.

Svi izvodjači jubilaranoga programa i člani HKD-a Čakavci iz Hrvatskoga Židana pri gratulaciji

Voditeljska palica jubilaranoga programa je i oput pripala iskusnim moderatorom Anici Škrapić-Timar i Andrašu Handleru, ki su naj-

prlje pozdravili časne goste, uz ostalo: Berislava Živkovića, prvoga tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Josu Ostrogonca, predsjednika i druge člane predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, Lea Radakovića, parlamentarnoga zastupnika u Austriji i načelnika petroviske partnerske općine, Pinkovca, Andraša Handlera, predsjednika Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Ferenc Kovácsa, predsjednika Željeznožupanijske skupščine, i Évu Stefanich, u zastupničtvu kabinetu Vladinoga ureda u Željeznoj županiji, i ne nazadnje sve bivše i aktivne člane HKD-a, kot i staroga prijatelja i pomoćnika Gyulu Bartosa iz Narde. Čestitke, gratulacije, prikdavanje darov i aplauz ter ovacija su se minjali skodob pol ure dugo na pozornici. Za kratkim povijesnim osvrtom je započeo atraktivni svetačni akt i u šatoru se je zaglušala mužika, a na pozornici su se začeli obraćati najmladji folkloriši Petrovoga Sela, dica iz čuvarnice. Gledajući velik broj školskih tančošev, ke

podučava takaj Petar Škrapić, mirno moremo izjaviti, HKD Gradišće neće imati probleme ni u budućnosti s naraščajem. Isto to se odnosi i na školske tamburaše ki su guslali pod peljanjem Rajmunda Filipovića. Koreografija Žetva od Antuna Kričkovića, po ljeti starosti

Najmladji folkloriši iz čuvarnice u izvedbi dičjih igar

Petar Škrapić, peljač HKD-a Gradišće, je prikzeo od Ferenc Kovácsa, predsjednika Željeznožupanijske skupščine, pohvalnicu za 60-ljetno djelovanje Društva

Pred nastupom je bilo veselo i čekanje

Šokački svatovac, vječni hit na petroviskoj pozornici

u petrovskom repertoaru isto tako bi mogla slaviti kot i nje izvodjači. Ov je bio ta slavni tanac s kojim su Petrovišćani dalekoga 1978. ljeta na televizijskom naticanju „Gdo što zna?“ nastupali u Ugarskoj televiziji i postali koliko-toliko još više slavni u svojoj užoj okolini. Zato Žetva i ovput nije izostavljena iz programa, a izveli su ju djelomično oni bivši plesači ke ovjekovječuje i televizijska snimka. Tancoše gustokrat su i u prošlosti i sadašnjosti sprohadjali jačkari, ovput su si i zreliji slavuji još jednoč zajačili i pravoda zagrijali srca publike. Bunjevački svit u izvedbi bivših kotrigov HKD-a, zaslužio je burni aplauz, kot i za njim Glamočko kolo od gostujuće grupe, Medjunarodni folklorni ansambl. Ženski zbor Ljubičica je lani svečevao svoju 25. obljetnicu osnutka i svenek je partner u svemu tancošem, a i ne more drugačije biti, kad i muzičku pratnju dobiju od njevih tamburašev. Petroviske i dalmatinske melodije već od desetljeća dugo i njim donasaju uspjehe. Jedan od najpopularnijih opusov na petroviskoj pozornici je bio, a znamda je i u sadašnjosti, Šokački svatovac. Sada su se u ovom tancu perfektno spojili, veselili i bivši i sadašnji člani jubilarnoga društva. Već od petnaest sviračev, naravno iz sastava staroga časa i još aktivnoga orkestra, je sudjelovalo u programu, a i samostalno je pokazalo i dokazalo, majstori su tambure pak harmanije, a njeva glazba je vječna. Za ritmičnim i temperamentnim šo-

Zlatna generacija u koreografiji Žetva

kačkim tancem aktivnih članov, dugoljetni prijatelji Petrovišćanov, tancoši iz Gencsapátia su prikazali ugarsku koreografiju. U finišu programa gledatelji su bili još jednoč pozvani na svadbu, ali na onu pravi petrovisku, ku su pak početo od najstarijih generacijov, ki su na sebe zeli i tarhet dvomisečnoga vježbanja u petrovskom kulturnom domu, prikazale brojne talentirane noge. Zadnja slika u ovoj Petroviskoj svadbi objamila je 60-ljetno djelovanje, trud i skrb, sva dostignuća ovoga društva na gradišćanskoj i općenito hrvatskoj kulturnoj sceni. I to nikako nije malo, ako zamemo i to u obzir da su peljači kroz desetljeća jako visoko postavili letvu kvalitete izvedab. Svi rezultati, pohvale, nagrade i priznanja simbolično su ležali pred nami, što je svenek mogao skupasabrati kotrige u ovo dijamantno društvo čez toliko ljet. Na pozor-

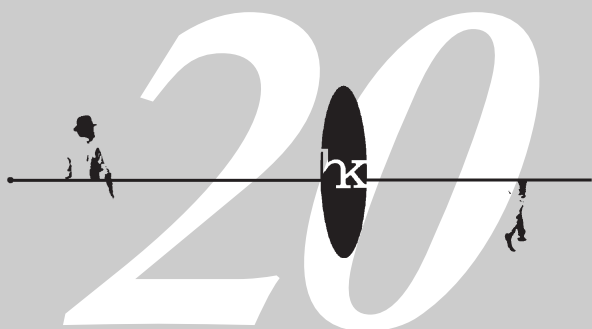
Škrapić ki stoji jur 18 ljet, najdulje u petroviskoj folklornoj povijesti, na čelu HKD-a Gradišće.

U vrlo opširnom i dobro pripremljenom slavlju ova je bila najganutljivija točka, a kad su predstavnici HKD Čakavci iz Hrvatskoga Židana prikadali svoj šalni, ali tim već dekorativni dar od 60 tekućih municijov, oslobodile su se emocije od štesa. Skupna jačka *Gizdav sam da sam Hrvat* od svih akterov je značila službeni konac ovoga svečevanja, no ne i kraj daljnje zabave. Pred šatorom su marljive petroviske žene pokazale kako se peču, načinjaju šudljice. Podiljeni su i recepti ovoga petroviskoga specijaliteta a pravoda su se mogle i kušati šudljice ke najbolje šmekaju s črljenim vinom. Dvodnevna velika fešta je završena s frenetičnim koncertom slavnskoga tamburaškoga sastava Kristali, UFO-a (United Folk Orchestra) med kimi su i Petrovišćani ki guslaju smišni mišung ugarške i hrvatske folkmuzike. Do zore je pak bilo slobodno svakomu po volji mulatovati na tamburaški ritam domaće Koprive i nazdraviti na uspjeh i zdravlje svih slavljenikov od samoga osnutka kih šest-osam generacijov. Kako drugačije, nego živilo Gradišće!

-Timea Horvat-

Petroviski slavuji desetljeća dugo se ne minjaju u glasi i dobroj volji

20 godina Hrvatskog kazališta u Pečuhu

Hrvatsko kazalište u Pečuhu

srdačno Vas poziva na svečanu proslavu

20. obljetnice svog osnutka,

20. rujna 2012. godine
(Pečuh, Anna u. 17)

19.00 Svečana pretpremijera

János Háý: Joško Rakić, danski kraljević

tranzicijska priča (16+) (djelo na hrvatskom jeziku)

Redatelj: László Bagossy st.

Ljubazno Vas molimo da nam
svoj dolazak potvrdite na telefonu Hrvatskog kazališta u Pečuhu:
00 36 72 210-197 ili na 514-300,
odnosno na e-mail adresu phsz@hotmail.hu,
najkasnije do 13. rujna 2012. g.

Rešetari, 14–16. rujna 2012.

15. REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA

U organizaciji rešetaračkoga Književno-likovnog društva, u tom će se naselju od 14. do 16. rujna ustrojiti petnaesti Rešetarački susret hrvatskih pjesnika iz dijaspore s afirmiranim pjesnicima iz Hrvatske. U trodnevnome bogatom kulturnom programu, uz otvorenje Likovne izložbe 15. međunarodne likovne kolonije „Petrović – Rešetari 2012“, bit će predstavljeni: IV. zbornik mladih pjesnika, XV. zbornik pjesama Rešetaračkog susreta pjesnika, Zbornik odabranih pjesama hrvatskih pjesnika iz iseljeništa...

Za sve sudionike iz iseljeništa planiran je prijam kod načelnika Općine Rešetari. Program podupire Hrvatska matica iseljenika.

Predsjednik rešetaračkoga Književno-likovnog društva Ivan De Villa otkriva kako će na Pjesničkoj večeri nastupiti 12 članova KLD Rešetari, po dva pjesnika iz Osijeka, Slavenskoga Broda, Valpova, Donjeg Miholjca, Našica, Nove Gradiške, Splita i Varaždina, profesionalni pjesnici iz Hrvatske i hrvatski pjesnici iz iseljeništa (Španjolske, Engleske, Južnoafričke Republike, Belgije, Argentine, Rumunjske, Mađarske, Austrije, Njemačke, Slovenije, Srbije, BiH, Italije, Crne Gore, Slovačke, Švedske, SAD, Kanade). Susret će se održati pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Dobro došli, naši mili gosti!

16. festival hrvatskih folklornih društava Pečuh, 22. rujna 2012.

Smotra je utemeljena radi prikazivanja bogatstva hrvatskih narodnih običaja u višekulturnoj sredini južne Mađarske. Na smotri svake godine gostuju skupine koje donose i prikazuju narodne običaje svoga užeg kraja, iz godine u godinu okupljaju se hrvatska društva iz raznih krajeva Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srbije. Sudionici ovogodišnje smotre jesu KUD-ovi iz: Kupljenova, Smokovljana-Visočana, Trnjana (Hrvatska), Lukovišća, Mohača, Pečuha, Mostara (BiH), Tavankuta (Srbija). Programi se odvijaju u gradskoj četvrti Zsolnay. U 14 sati počinje sajam, u 15 sati je otvorenje festivala, a od 15 do 19 sati slijede: koncerti, nastupi, plesačnice, sajam rukotvorina, narodne nošnje, antikviteti; ponuda: hrvatska pučka kuhinja i piće; igre, natjecanja. U 19.30 je gala program na otvorenoj pozornici, od 21 sat plesačnica koja traje do 24 sata. Sudionici festivala sudjelovat će mimohodu u užem središtu grada, od 16 do 18 sati. Organizatori i pokrovitelji priredbe jesu: KUD Tanac, gradska četvrt Zsolnay, Zaklada «Wekerle», Nacionalni fond za kulturu, Hrvatska samouprava grada Pečuha. Organizatori na sajam očekuju prijave hrvatskih obrtnika, kojima osiguravaju prostor na sajmu, adresa prijave: szavaj@gmail.com.

NARAD – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 8. rujna priređena je Hrvatska večer. Kako saznaje Hrvatski glasnik, večer je u mjesnom domu kulture obilježio folklorni program kojem su sudjelovali pečuški KUD Tanac i Orkestar Vizin te vršendski Mješoviti pjevački zbor Orašje. Nakon programa slijedila je plesačnica.